

**„БУРГАСКИ СВОБОДЕН УНИВЕРСИТЕТ“
БУРГАС**

СТАНОВИЩЕ

**от доцент д-р Красимир Стоянов Коев, доцент по гражданско и семейно право,
член на научно жури, определено със Заповед № 2946 от 18.12.2024 г. на Ректора
на ЮЗУ „Неофит Рилски”, за публична защита на дисертационния труд на Ина
Младенова Шкодрова на тема „Застраховка за обезпечаване на заем или банков
кредит”**

**за присъждане на образователната и научна степен „доктор по право”
в професионално направление 3.6. Право (Застрахователно право)**

***УВАЖАЕМА ГОСПОЖО ПРЕДСЕДАТЕЛ,
УВАЖАЕМИ ЧЛЕНОВЕ НА НАУЧНОТО ЖУРИ,***

Настоящото становище е изготвено с оглед защитата на дисертационен труд за придобиване на образователната и научна степен „доктор” по професионално направление 3.6. „Право” (Застрахователно право) на **Ина Младенова Шкодрова**, докторант в редовна форма на обучение в катедра „Гражданскоправни науки” в Правно-историческия факултет на ЮЗУ „Неофит Рилски” по научна специалност „Гражданско и семейно право”, професионално направление 3.6 Право.

Процедурата е започната на основание съответните текстове от Закона за развитието на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на Закона за развитието на академичния състав на Република България (ППЗРАДРБ) и Вътрешните правила за развитието на академичния състав в ЮЗУ.

Представените документи съответстват на изискванията на ЗРАСРБ, ППЗРАСРБ и ВПРАС в ЮЗУ.

Процедурата се провежда при условията на пар. 40 от Преходните и Заключителни разпоредби към Закона за изменение и допълнение на ЗРАСРБ (ДВ, бр. 30/2018 г.) и е коректно спазена.

I. Информация за дисертанта.

Дисертантката **Ина Младенова Шкодрова** е била докторант в редовна форма на подготовка в катедра „Гражданскоправни науки” в Правно-историческия факултет на ЮЗУ „Неофит Рилски” по научна специалност „Гражданско и семейно право”, професионално направление 3.6 Право по научна специалност „Гражданско и семейно право”, професионално направление 3.6 Право с научен ръководител доц. д-р Александър Иванов. Отчислена е с право на защита.

Ина Младенова Шкодрова е завършила своето висше юридическо образование в катедра „Гражданскоправни науки” в Правно-историческия факултет на ЮЗУ „Неофит Рилски”. Работила е Областна администрация Благоевград, както и като съдебен деловодител и съдебен помощник в Окръжен съд Благоевград. Докторантката има опит в областта на гражданското и административното право, както и необходимите практически познания, които обуславят и добра научна разработка. Тя има публикации

в различни правни издания по темата на дисертацията. За целта на настоящето становище ще се подложи на анализ преди всичко дисертационния труд.

Видно е от горната справка, че дисертантката има значителен практически опит в правоприлагането. Този ѝ опит е дал сериозно отражение в разработения дисертационен труд. Налице е съвпадение между областта на научните ѝ изследвания и областта, в която практикува.

Докторант **Ина Младенова Шкодрова** отговаря на минималните национални изисквания за придобиване на образователната и научна степен „доктор“, което е видно от приложената справка.

II. Обща характеристика на представения дисертационен труд.

Представената дисертация е в общ обем от 175 стандартни страници и съдържа: заглавна страница, съдържание, увод, изложение, което е систематизирано в три глави, а те от своя страна съдържат точки и подточки, заключение, което съдържа обобщение на постигнатите от изследването резултати; библиография и справка за публикациите по темата на дисертационния труд. Направени са общо 263 бележки под линия. Библиографската справка на труда включва използвани заглавия научна и научно-приложна литература на български, немски и английски езици. Авторефератът е в обем 41 стандартни страници и отразява основните научни и научно-приложни приноси. Всичко това още веднъж демонстрира изпълнението на изискванията на чл. 27 ППЗРАСРБ.

Дисертационният труд представлява подробен анализ на застраховката като обезпечение на заем или банков кредит при сега действащия КЗ и е първото подробно монографично научно изследване в българската правна литература. То може да бъде характеризирано като актуално и навременно като при изследването е ползвана и значителна по обем и съдържание съдебна практика.

Предметът на изследването в предоставения дисертационен труд е ясно очертан от дисертантката още в увода – застраховката за обезпечаване на заем или банков кредит. Самото изследване е задълбочено и се отличава с богатство на разглежданите хипотези. Изложението като цяло е правилно организирано като структура и отделните части са сравнително добре балансирани. Езикът е разбираем и четивен особено с оглед на специфичната процесуална материя, като същевременно показва, че дисертантът владее на високо ниво същата. Поддържаните от него тези са логично и подробно аргументирани. Анализирана е цялата достъпна практика на ВС/ВКС, свързана с изследваните от дисертанта проблеми. Правният анализ е използван умело от дисертанта, за да изведе недостатъците на българската правна уредба и съответно да подкрепи своите предложения за усъвършенстване на законодателството.

Първата глава от дисертационния труд е посветена на теоретичните основи на застраховането като средство за обезпечаване връщането на дългове. В първата точка от главата е направен съществен и съдържателен обзор на историческото развитие на изследваните явления както в Съединените щати, така и на европейския континент и по-специално в Германия и Швейцария. На базата на солидни изследвания и анализи на достъпната литература (най-вече немскоезична такава), докторантът достига до извода, че първоначалната визия на застраховането като средство за обезпечаване на връщането на заеми съществено се е отличавала от сега възприеманите концепции и обяснения на това явление. Този извод правилно се обосновава с различни обективни исторически

факти, допринесли за развитието на възприятията за този вид застраховане, каквито например са спонтанното възникване на кредитното застраховане в САЩ поради високата смъртност при епидемията от испански грип, възникване на животозастраховането като средство за обезпечаване връщането най-вече на ипотечни заеми и т.н.

Следващата точка от първа глава е посветена на теоретичното обосноваване на икономическата същност на застраховането за обезпечаване на кредит и на неговите алтернативи. В тази структурна част преобладава обяснението на икономически по своята същност явления, но наред с това се правят и основателни отграничения между застраховането за обезпечаване на заем и други сходни явления като например застраховането на лизингово имущество. Обсъдени са и някои аспекти на подходите за управление на кредитен риск, които са относими към изследваната проблематика.

Централно място в първата глава от изследването заема точката, посветена на правната същност на договора за кредитно застраховане, както и на анализа на отделните особености на този застрахователен договор, а именно на неговия двустранен, възмезден, алеаторен и т.н. характер.

С цел пълнота на анализа, в първата глава са посочени и други алтернативи на застраховането за обезпечаване на заем, каквито са акредитивът, факторингът, ангажиментите в застрахователни пулове, каптивното застраховане.

Втората глава от дисертационния труд се занимава с анализа на правната уредба на изследваните явления в правото на Европейския съюз и анализ на регулациите в някои отделни държави. В това се състои и нейния безспорен приносен характер, изразяващ се най-вече в привнасяне на знания и опит за усъвършенстване на българското законодателство.

При изследване на проблематиката на ниво правна уредба в ЕС докторантката последователно е разгледала относимите изисквания, залегнали в Директива 2009/138/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 25 ноември 2009 година относно започването и упражняването на застрахователна и презастрахователна дейност (Платежоспособност II), както и в Директива (ЕС) 2015/2366 на Европейския регламент и на Съвета от 25 ноември 2015 година за платежните услуги във вътрешния пазар, за изменение на директиви 2002/65/ЕО, 2009/110/ЕО и 2013/36/ЕС и Регламент (ЕС) № 1093/2010 и за отмяна на Директива 2007/64/ЕО. С приносен характер е и отделеното внимание за изследване на въпросите, свързани с прането на пари и финансирането на международния тероризъм, които са относими към изследвания вид застраховане.

Специално място във втората глава е посветено на приложението на обичайното право и на арбитража като средство за доброволно разрешаване на спорове при застраховането за обезпечаване на заеми. Докторантът е разгледала и анализирала и един специфичен институт, какъвто е презастраховането.

Последната част от главата е посветена на правната уредба на изследваното явление в законодателствата на редица държави, а именно: Федерална Република Германия, Унгария, Словения и Черна гора, както и в щатското право на щата Калифорния в САЩ. На базата на направения обзор на различните законодателни решения в отделните страни, в края на раздела докторантът е направила съществени и

обосновани обобщения, които биха могли да бъдат използвани като основа за бъдещи законодателни промени в областта на кредитното застраховане.

Третата глава от дисертационния труд е посветена на правния режим на застраховането за обезпечаване на заем в обективното българско право. В своята последователност са разгледани актуалната правна уредба на изследваното явление в Кодекса за застраховането и Закона за потребителския кредит, основните права и задължения на застрахователя. Анализирани в детайли е и достъпната съдебна практика на българските съдилища по изследваната проблематика, което показва нейното задълбочено познаване.

В заключителната част по същество са обобщени основните изводи и тези на автора. Това е и систематизация на научните и научно-приложни резултати (изводи).

III. Положителни характеристики на представения труд

1. Изборът на темата е сполучлив преди всичко поради използването и значението на проблематиката във връзка с мястото на застраховката като средство за обезпечаване на заеми или банкови кредити. Следва да се държи сметка, че по този въпрос проблематиката е противоречива или поне има неясни моменти в различните държави и законодателства.

2. Разработката разкрива задълбочени познания на дисертанта в материята на застрахователното, търговското, гражданското и гражданскопроцесуалното право.

3. Дисертантката е изследвала обстойно и подробно всички аспекти на този правен институт, поставящ множество проблеми и често осветен от теорията противоречиво, а някои аспекти изобщо не са били осветени от българската правна теория.

4. В работата широко е използвана цялата налична съдебна практика, на която е направен качествен анализ и синтез.

5. Езикът е ясен и точен. Научният апарат включва голям брой произведения на български език, а така също и чуждестранни заглавия на немски и английски език, както и много източници, достъпни в интернет пространството.

6. Като цяло работата е добре структурирана и балансирана (с някои изключения), обхванати са широк кръг от въпроси, а изложението е последователно и логично.

7. Дисертационният труд разкрива редица научни и научно приложни резултати, които могат да бъдат определени като приноси в развитието на правната наука у нас. По-важните според мен са:

7.1. Изследване на първо място на относима икономическа проблематика в дисертационния труд, който предопределя и последващия правен характер на труда;

7.2. Анализ и сравнение на съществуващите алтернативи на кредитното застраховане като акредитив, факторинг и др.;

7.3. Подробният и задълбочен анализ на относимото към разглежданата проблематика право на Европейския съюз;

7.4. Безспорен принос представлява сравнително правното изследване и съпоставка с уредбата на института в правото на ФРГ, Унгария, Словения, Черна гора и щатското право на щата Калифорния в САЩ.

IV. Към представения за рецензиране труд могат да се направят и някои бележки, които следва по-скоро да се възприемат като препоръки:

1. Безкритично възприемане на тезата, че договорът за факторинг е договор за цесия на вземания. В чуждестранната литература се посочва, че основното изискване при факторинга е да се прехвърлят вземанията на фактора, така че той да стане техен собственик като титуляр без значение от използвания прехвърлителен способ. Във Франция, която е петата в света държава по оборот от факторинг се използва по икономически причини не цесията, а договорната суброгация. Подобни виждания са изразени и в българската правна литература и затова договорът за факторинг с оглед на трите си функции (две от които трябва да притежава задължително, за да има това качество) се характеризира не като договор за цесия, а като договор *sui generis*.

2. Безкритично възприемане на тезата, че суброгацията също е цесия на вземания. Така се поставя знак за равенство между понятия „прехвърляне на вземания“ и „цесия на вземания“, а суброгацията (законна и договорна) се приравнява на цесия. Още повече, че в правната литература господства виждането, че цесията е договор, което е несъотносимо към законната суброгация, освен ако не се възприеме като законна цесия, но това е нещо съвсем друго.

V. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

С оглед на изложеното се налага изводът, че представеният дисертационен труд отговаря на изискванията на Закона за развитието на академичния състав в Република България, на Правилника за прилагането на този закон и на специалните изисквания на Вътрешните правила за развитието на академичния състав в ЮЗУ.

Дисертационният труд съдържа редица научни приноси с полезност за практиката и за евентуално усъвършенстване на законодателството и също така демонстрира, че **Ина Младенова Шкодрова** притежава теоретични знания в областта на застрахователното право, търговското и гражданското право и способност за самостоятелни научни изследвания.

Всичко това ми дава основание да дам **положителна оценка** на качествата на рецензирания труд и на докторанта, и да **предложа на уважаемото Научното жури да присъди образователната и научна степен „доктор“ по професионално направление 3.6. „Право“ (Застрахователно право) на Ина Младенова Шкодрова** – докторант в редовна форма на подготовка в катедра „Гражданскоправни науки“ в Правно-историческия факултет на ЮЗУ „Неофит Рилски“.

Бургас

14.01.2025 г.

Изготвил становището:

доц. д-р Красимир Коев

BULGARIAN FREE UNIVERSITY BURGAS

STATEMENT

by Associate Professor Dr. Krasimir Stoyanov Koev, Associate Professor of Civil and Family Law, member of the Scientific Jury appointed by Order No. 2946 of 18.12.2024 of the Rector of South-Western University "Neofit Rilski", for the public defense of the dissertation of Ina Mladenova Shkodrova on the topic "Insurance for Securing a Loan or Bank Credit" for the award of the academic and scientific degree of "Doctor of Law" in the professional field 3.6. Law (Insurance Law)

RESPECTED MADAM CHAIR,

RESPECTED MEMBERS OF THE SCIENTIFIC JURY,

This statement is prepared with a view to the defense of a dissertation for the acquisition of the academic and scientific degree of "Doctor" in the professional field 3.6. "Law" (Insurance Law) of Ina Mladenova Shkodrova, a doctoral student in full-time studies at the Department of Civil Law Sciences at the Faculty of Law and History of South-Western University "Neofit Rilski" in the scientific specialty "Civil and Family Law", professional field 3.6 Law.

The procedure was initiated pursuant to the relevant provisions of the Law on the Development of the Academic Staff in the Republic of Bulgaria (LDASR), the Rules for the Application of the Law on the Development of the Academic Staff in the Republic of Bulgaria (RLDASR), and the Internal Rules for the Development of the Academic Staff at SWU.

The submitted documents comply with the requirements of the LDASR, RLDASR, and the Internal Rules at SWU. The procedure is conducted under the conditions of paragraph 40 of the Transitional and Final Provisions of the Law Amending and Supplementing the LDASR (State Gazette, No. 30/2018) and has been correctly followed.

I. Dissertation Information.

The dissertant Ina Mladenova Shkodrova was a full-time PhD student at the Department of Civil Law at the Faculty of Law and History of the South-Western University "Neofit Rilski" in the scientific specialty "Civil and Family Law", professional field 3.6 Law in the scientific specialty "Civil and Family Law", professional field 3.6 Law with scientific supervisor Assoc. Prof. Dr. Alexander Ivanov. She was dismissed with the right to defence. Ina Mladenova Shkodrova completed her higher legal education at the Department of Civil Law at the Faculty of Law and History of the Neofit Rilski University of Southwestern Europe. She has worked at the Blagoevgrad District Administration, as well as a court clerk and a court assistant at the Blagoevgrad District Court. She has experience in the field of civil and administrative law, as well as the necessary practical knowledge that determines a good scientific work. She has publications in various legal publications on the topic of the dissertation. For the purpose of this opinion, the dissertation will be analysed first and foremost.

It is evident from the above reference that the dissertation has considerable practical experience in law enforcement. This experience has given her a strong reflection in the dissertation work developed. There is a match between her field of research and the field in which she practices.

Doctoral candidate Ina Mladenova Shkodrova meets the minimum national requirements for obtaining the degree of Doctor of Education and Science, which is evident from the attached reference.

II. General characteristics of the presented dissertation.

The submitted dissertation has a total length of 175 standard pages and contains: a title page, a table of contents, an introduction, an outline, which is systematized into three chapters, which in turn contain paragraphs and sub-paragraphs, a conclusion, which contains a summary of the results obtained from the research; a bibliography and a reference to the publications on the topic of the dissertation. A total of 263 footnotes are made. The bibliographical reference of the thesis includes used titles of scientific and applied literature in Bulgarian, German and English. The abstract is 41 standard pages and reflects the main scientific and applied contributions. All this demonstrates once again the fulfilment of the requirements of Article 27 of the PPPADRB.

The dissertation is a detailed analysis of insurance as collateral for a loan or bank credit under the current CC and is the first detailed monographic scientific study in the Bulgarian legal literature. It can be characterized as up-to-date and timely, as the research has also benefited from a considerable amount and content of case law.

The subject of the research in the submitted dissertation is clearly outlined by the dissertator in the introduction - insurance to secure a loan or bank credit. The research itself is thorough and distinguished by the richness of the hypotheses examined. The exposition as a whole is properly organized in terms of structure and the individual parts are relatively well balanced. The language is clear and readable especially in view of the specific procedural subject matter, while showing that the dissertator has a high level of mastery of the same. The theses he supports are logically and thoroughly argued. All available SC/HCC case law related to the issues studied by the dissertation is analysed. The legal analysis is skillfully used by the dissertant to highlight the shortcomings of the Bulgarian legal framework and to support his proposals for improvement of the legislation accordingly.

The first chapter of the dissertation is devoted to the theoretical foundations of insurance as a means of securing debt repayment. The first section of the chapter provides a substantial and informative overview of the historical development of the phenomena under study, both in the United States and on the European continent, particularly in Germany and Switzerland. On the basis of solid research and analysis of the available literature (especially German-language literature), the doctoral student concludes that the original vision of insurance as a means of securing loan repayments differed substantially from the currently accepted conceptions and explanations of this phenomenon. This conclusion is correctly justified by various objective historical facts that have contributed to the development of perceptions of this type of insurance, such as the spontaneous emergence of credit insurance in the USA due to the high mortality rate of the Spanish flu epidemic, the emergence of life insurance as a means of securing the repayment of mortgage loans in particular, etc.

The next section of chapter one is devoted to the theoretical justification of the economic nature of credit insurance and its alternatives. This structural part is dominated by the explanation of inherently economic phenomena, but alongside this, valid distinctions are made between loan protection insurance and other similar phenomena such as lease property

insurance. Some aspects of credit risk management approaches that are relevant to the issues under study are also discussed.

The central point in the first chapter of the study is devoted to the legal nature of the credit insurance contract, as well as to the analysis of the individual features of this insurance contract, namely its bilateral, reimbursable, aleatory, etc. nature.

For the sake of completeness of the analysis, other alternatives to insurance for securing a loan, such as letter of credit, factoring, commitments in insurance pools, and captive insurance, are also mentioned in the first chapter.

The second chapter of the dissertation deals with the analysis of the legal regulation of the phenomena under study in the European Union law and the analysis of the regulations in some individual countries. This is where its undeniable contribution lies, mainly in the contribution of knowledge and experience for the improvement of the Bulgarian legislation.

In examining the issues at the level of EU legislation, the PhD student has consistently examined the relevant requirements set out in Directive 2009/138/EC of the European Parliament and of the Council of 25 November 2009 relating to the taking-up and pursuit of the business of Insurance and Reinsurance (Solvency II), and Directive (EU) 2015/2366 of the European Parliament and of the Council of 25 November 2015 on payment services in the internal market amending Directives 2002/65/EC, 2009/110/EC and 2013/36/EU and Regulation (EU) No 1093/2010 and repealing Directive 2007/64/EC. The attention paid to the study of money laundering and international terrorist financing issues relevant to the type of insurance under study is also of a contributory nature.

A special place in the second chapter is devoted to the application of customary law and arbitration as a means of voluntary dispute resolution in loan security insurance. The doctoral student has also examined and analysed a specific institute, which is reinsurance.

The last part of the chapter is devoted to the legal regulation of the phenomenon under study in the legislation of a number of countries, namely: the Federal Republic of Germany, Hungary, Slovenia and Montenegro, as well as in the state law of the State of California in the USA. On the basis of the review of the various legislative decisions in the individual countries, the PhD student has made significant and justified generalizations at the end of the section, which could be used as a basis for future legislative changes in the field of credit insurance.

The third chapter of the dissertation is devoted to the legal regime of insurance to secure a loan in objective Bulgarian law. The current legal regulation of the phenomenon under study in the Insurance Code and the Consumer Credit Act, as well as the basic rights and obligations of the insurer are discussed in their sequence. The available jurisprudence of the Bulgarian courts on the studied issue is also analysed in detail, which shows its thorough knowledge.

In the final part the main conclusions and theses of the author are summarized. It is also a systematization of the scientific and applied results (conclusions).

III. Positive characteristics of the presented work.

1. The choice of the topic is successful primarily because of the use and importance of the issues in relation to the place of insurance as a means of securing loans or bank credits. It should be borne in mind that on this issue the problematics are controversial or at least have unclear points in different countries and legislations.

2. The thesis reveals a thorough knowledge of the dissertant in the matter of insurance, commercial, civil and civil procedure law.

3. The dissertation has studied thoroughly and in detail all aspects of this legal institution, which poses many problems and is often covered by the theory contradictorily, and some aspects have not been covered by the Bulgarian legal theory at all.

4. The work has made extensive use of all available case law, which has been qualitatively analysed and synthesised.

5. The language is clear and precise. The scientific apparatus includes a large number of works in Bulgarian, as well as foreign titles in German and English, and many sources available on the Internet.

6. Overall, the work is well structured and balanced (with some exceptions), a wide range of issues are covered, and the exposition is coherent and logical.

7. The dissertation work reveals a number of scientific and scientifically applied results that can be defined as contributions to the development of legal science in Bulgaria. The most important in my opinion are:

7.1. First of all, the study of relevant economic issues in the dissertation, which predetermines the subsequent legal character of the work;

7.2. Analysis and comparison of existing alternatives to credit insurance such as letter of credit, factoring, etc.;

7.3. The detailed and in-depth analysis of the European Union law relevant to the issues under consideration;

7.4. The comparative legal study and comparison with the regulation of the institute in the law of the FRG, Hungary, Slovenia, Montenegro and the state law of the State of California in the USA is an indisputable contribution.

IV. Some remarks can be made to the work submitted for review, which should rather be perceived as recommendations:

1. Uncritical acceptance of the thesis that the factoring contract is a contract of assignment of receivables. The foreign literature states that the main requirement in factoring is to transfer the receivables to the factor so that he becomes their owner as the holder, irrespective of the transfer method used. In France, which is the fifth largest factoring country in the world, it is not assignment but contractual subrogation that is used for economic reasons. Similar views are expressed in the Bulgarian legal literature, and that is why the factoring contract, in view of its three functions (two of which it must necessarily possess in order to have this quality), is characterised not as a contract of assignment but as a sui generis contract.

2. You uncritically accept the proposition that subrogation is also an assignment of receivables. This places an equivalence between the concepts of 'assignment of claims' and 'assignment of claims', and equates subrogation (legal and contractual) with assignment. Moreover, the prevailing view in the legal literature is that an assignment is a contract, which is irrelevant to statutory subrogation unless it is perceived as a statutory assignment, but that is something quite different.

V. CONCLUSION

In view of the foregoing, the conclusion is that the presented dissertation meets the requirements of the Law on the Development of Academic Staff in the Republic of Bulgaria, the Regulations for the Implementation of this Law and the special requirements of the Internal Rules for the Development of Academic Staff at the South University of Economics.

The dissertation contains a number of scientific contributions with utility for practice and for possible improvement of legislation and also demonstrates that Ina Mladenova Shkodrova possesses theoretical knowledge in the field of insurance law, commercial and civil law and the ability for independent scientific research.

All this gives me grounds to give a **positive assessment** of the qualities of the reviewed work and of the doctoral student, and **to propose to the esteemed Scientific Jury to award the degree of Doctor of Education and Science in the professional field 3.6. "Law" (Insurance Law) to Ina Mladenova Shkodrova - doctoral student in full-time**

training at the Department of Civil Law at the Faculty of Law and History of the Neofit Rilski University of South-Western Europe.

Burgas 14.01.2025.

Prepared the opinion:

Assoc. Prof. Dr. Krasimir Koev